

DE STANDAARD.

Maandag 2 Juni.

Abonnementsprijs per 3 maanden:
Voor Amsterdam f2.50. — Buiten Amsterdam, franco f2.90.
Enkele Nummers 5 Cent aan het Bureau.

BUREEL: Warmoesstraat 106, Amsterdam.
Directeur-Uitgever J. H. KRUYT.

Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent;
iedere regel daarboven 15 Cent; Aanvragen of vernieuwing
van Heidegaven 10 Cent per regel.

Wegens het Pinksterfeest zal
Maandag geen nummer van dit
blad worden uitgegeven.

„Droite” en „Gauche”.

III. (Slot.)

Er bestaat derhalve, aldus luidde de conclusie van ons vorig artikel, er bestaat voorhands geen enkele oorzaak, die een nu reeds afzonderlijk en apart optreden van onze linker- en onze rechtermannen wettigen zou.

Een boom, die naar eisch opgroeit, splitst zijn stam niet eer de kroon zich zetten gaat.

En zoo ook zou onze partij in strijd met den natuurlijken eisch van het leven handelen, indien ze, pas aan het opschieten, nu haar kracht reeds deelen wou.

Van een tegennatuurlijk „schipperen” en „schikken” houden we niet. Uit onzen aard zijn we vijanden van „plooiën en bijpassen”. Van een vergelijking, dat de vrije ontwikkeling van het leven tegenhoudt, wachten we kracht noch heil.

Maar „broertjes en zusjes” reeds in de eerste kinderjaren, buiten noodzaak, van elkander af te scheiden en elk in een eigen huis te laten wonen, zou erger dan belachelijk, zou een vergrijp tegen de eerste beginselen der opvoedkunde zijn.

En wijl we nu aan dit schuldige opzet niet medeplichtig wenschen te staan, hebben we het plichtmatig gezegd, niet „ar loops, gelijk anders, maar nu eens opzettelijk aan te toonen: 1o. dat deze ontijdige splitsing van den stam door ons niet beoogd, maar *gewraakt* wordt; en 2o. dat onze „dissenteerende geestverwanten” aanleiding, reden noch oorzaak hebben, om nu reeds op een „geleidelijke afwikkeling”, gelijk het dezer dagen in beursaal heette, en een positie nemen tegenover ons bedacht te zijn.

Maar we gaan verder en beweren zelfs, dat zij, aldus handelend, zelf in den strik loopen en zich met eigen hand dien strik om den hals toehalen.

Wat toch is het geval?

Om zonder garnizoen dan toch parade te houden, laat men op het veld van eer dan als „mannen van onze rechterzijde” lieden aantreden, die ganschelijk niet van ons, die noch Christelijk-historisch, noch antirevolutionair zijn.

Zoo vindt men dan, gelijk te Utrecht (en ook te Amsterdam en te 's Gravenhage zou dat mogelijk zijn) nog een kleine, schriklijk geslonkene, maar dan toch noembare compagnie van verdoolde malcontenten, die eertijds de wacht betrokken op de Conservatieve loopsehanen. Bij deze laat men zich aansluiten „een zeker aantal curieuse, minder tevredene geesten”, die, om wat geschil of uit wat oorzaak ook, over hoop lagen met onze locale leiders.

En na op die wijs een „schijntje van een linie” te hebben opgezegt, roept men nu met tromgeroef en trompetgeschal de kiezers van achtbaren huize saam, om in het gelid mee op te trekken.

En wie komen dan?

Dan komen, we zullen u de naakte waarheid eenvoudig naaktelijk voorleggen, lezer, dan komen: 1o. de particuliere stoet van den candidaat, en 2o. de niet-moderne Conservatieven. En met behulp dezer twee fractiën gelukt het dan, een *schijnvertooning* van leven te maken, waar geen de minste *werkelijkheid* aan beantwoordt.

Onder den particulieren stoet van den candidaat verstaan we zijn familie, zijn connectiën, zijn relatien, die, waar aanzien van geslacht zich aan bemiddeldheid en publieken invloed paart, soms een niet onbelangrijk aantal kiezers aan de stembus kunnen brengen.

Van die hulp troepen maken we intussen onzen „dissenteerenden vrienden” geen verwijt. Dat toch is een „meëvalertje”, dat beurtelings elk der staatkundige partijen eens ten goede komt; een „tref”, waar geluk in speelt, maar geen beginsel door geraakt wordt.

Maar anders staat het met de „niet-

moderne conservatieven”, die bij gansch deze gezochte en ongezonde politieke beweging de hoofdrol spelen. En over hen daarom een meer opzettelijk woord. De conservatieven, dit weet ieder, zijn van lieverleê van kleur verlopen.

Ze waren van huis uit de bitterste vijanden van de orthodoxie. Ze zijn het, die ons de Schoolwet van '57 bezorgden; die in '48 de ellendige zinsneê in de Grondwet hielpen brengen; die in '34 de Afgescheidenen vervolgd hebben, en in 1816 de Gereformeerde Kerk dezer landen van haar karakter hielpen berooven.

Maar bij al hun felle vijandschap tegen de orthodoxie, waren ze toch niettemin kerkelijke en zelfs godsdienstige lieden.

Een goed conservatief van den echten stempel ging Zondags ter kerk, eenmaal 's jaars ten Avondmaal en gaf f5 als lid van het Ned. Zendingegerooschap. Hij was een solied, achtbaar, eervwaardig man.

Te ver ging hij nooit.

Van dweepertij had hij een afschuw.

Maar „echte godsdienstzin”, geschoeid op de leest eener „verdraagzaamheid” die alles verdroeg, ja, die moest met hand en tand vastgehouden.

En hij, maar van eer en invloed, zou wel zorg dragen en toezien, dat het in ons goede Nederland nooit of nimmer tot een overweldigend indringen van „het ongelooft” kwam.

Want „ongelooft”, ook daar hadden ze den schrik van.

„Dweepertij” was hun de Scylla, „ongelooft” de Charybdis, en tusschen beide klippers zeilde de „echte godsdienstzin” veiliglijk met conservatieve *bedaarheid* door.

Althans zoolang het „goud uit Indië” de ranke boot nog niet te zeer bezwaard had!

Maar zie, toen de miljoenen kwamen, en met die miljoenen de volstrekt ongelooftige Oud-gasten-côterie, toen keerde dit blaadje.

„Ongelooft” was wel erg, maar ongelooft van „een man in het goud gezet” viel niet zoo op.

Het hinderde wel; maar men kon immers doen alsof men het niet zag?

En zoo is het gebeurd, dat de conservatieve partij, die nog in 1853 een beslist „Protestantsch-Christelijk” uniform droeg, in een tijdsbestek van hoogstens twintig jaren verlopen is in een mate-rielele côterie, die jarenlang een Jood tot haar woordvoerder koos, de mannen van het meest volstrekt ongelooft in haar midden telde, en openlijk afficheerde, dat o. a. ook tot haar hoorden: de geesteskinden van den Paus.

Maar juist deze stuitende gedaante-verwisseling gaf aanleiding, dat een klein groepje mannen, die onder den invloed van het *Réveil* hun Christelijke heilijdenis verdiept zagen, meer dan vroeger nadruk begonnen te leggen op het met name noemen van het Christelijk element ook bij de politiek.

Op het politiek terrein zelf bleven ze conservatief. Conservatief in hun opvatting van den Staat. Conservatief in hun denkwijze over den volksinval. Conservatief in hun finantieel stelsel. Conservatief in hun verhouding tegenover de sociale quaestie. Door en door Conservatief zelfs in zake onze Koloniën.

Maar bij en behalve dit starre Conservatisme, wilden ze nu dan toch eens meer rekenen dan dusver met het „Christelijk element!” b. v. in zake onderwijs, door met ons partij te kiezen tegen „de secteschool der modernen.”

Nu zou men zoo zeggen — niet waar? — dat is uitnemend!

Laat die heeren in uw midden toe! Ontvang ze met beide armen.

Nu reeds zóóver, komen ze straks licht verder, en staan ze eerlang geheel aan onzen kant.

Welnu, dat zeggen dan ook wij.

Zulke heeren af te stooten, zouden we onbeleefd, onpolitiek en, wat erger nog is, hoogst onbroederlijk vinden.

En waar zulke heeren toonden, met ons te willen saamwerken, ons zochten en ons steunden, hebben we ons nooit anders dan naar dienzelfden regel gedragen.

Maar wat is het, waartegen we op kwamen en nog opkomen?

Is het tegen een lokken van deze toenaderende vrienden? Tegen een beleefd bejegenen van deze aankomende gasten?

O neer, niets er van.

Maar hier verzetten we ons tegen en zullen we ons tegen blijven verzetten, dat men ons toeroept: „Zie, die Conservatieve heeren met een Christelijk element, dat is nu onze eigenlijke *droite*!”

Wat we niet zullen dulden, is, dat men op antirevolutionair terrein, in een antirevolutionaire Kiesvereniging, alle echte lieden van onzen geest, zelfs een zoo bedaar en nobel strijder als De Savornin Lohman, onbruikbaar keurt, en nu bij voorkeur „zulk een Conservatief met Christelijk tintje” den volke voorstelt als een antirevolutionair van het echte soort. Ja, waar heel onze richting met klem en kracht tegen op moet komen, dat is, dat men nu juist zulk een Christelijk Conservatief als candidaat, d. i. dus als onze banier- en vlaggedrager, als onze tolk en zegsman, als de vertegenwoordiger van onze beginselen op den voorgrond schuift.

Geschiede dat uit verlegenheid, *soit*!

Waren er geen goede antirevolutionaire candidaten meer, immers, dan liet dit uitgaan met een noodhulp zich begripen! Maar om, terwijl de antirevolutionaire partij door heel het land reeds jaar aan jaar om een zetel in de Kamer voor haar Lohman vraagt, zulk een man af te keuren, en b. v. te Utrecht, waar een schoone kans bestond, met voergriglijk den Antirevolutionairen in de sluisteren: „Zie, vrienden, Lohman en zulk slag lieden willen we niet; maar in *Du Tour* vindt ge een man naar uw hart!” dat, men keure het dan in ons goed of af, maar dat zullen we ons *nooit* laten aanleenen.

Op politiek gebied vragen we allereerst, wat iemands *politieke* geloofsbelijdenis is; en al was iemand nu ook hyper-gereformeerd in het kerkelijke, zoo lang hij op politiek terrein als een *Conservatief* blijft staan, is hij van de onzen niet en mogen *wij* hem niet onder de onzen rekenen! Met zulk een verkapt *droite* kome dus niemand ons meer aan. Dat is een woekerplant, die langs onzen stam wil opkruipen, om straks onze beste levenssappen weg te zuigen, en die we ons dus heusch wel wachten zullen om ooit aan te zien voor een der beide stammen, die opschoten op den wêrkelstoel van ons antirevolutionair beginsel.

Maar zoo beslist en vastberaden we ons tegen dit inkuipelsel, tegen deze woekerplant, tegen dit bederf van onze antirevolutionaire richting, of, wil men, tegen deze „*valsche droite*” keeren, zoo ongevinsd en openhartig is de sympathie, waarmee we de geesteskinden onzer „*echte droite*” als zonen van hetzelfde huis inhalen, begroeten zullen en minnen!

Van hen scheiden we om geen verschil van inzicht omtrent afgeleide punten van Staatsrecht ons af.

Hun betrouwen we van heeler harte zelfs posten van eer en belang ter verdediging toe, wetende dat, ook bij verschil van meening, hun hart toch met ons en de eere onzer vlag ook hun glorie is.

Met hen sluiten we, ook bij een stembuswinsteling als we nu weer tegengaan, ons nauw en innig aan, om weer terrein te winnen voor den aanplant van onze geestelijke cultuur; om de ons heilige traditiën van een roemrijk voorgeslacht als bezielend element op de volksconsciëntie te doen werken; en om, tegenover de afbrokkeling van alle vastigheden, waaraan de revolutie, zoo in haar liberalen als in haar conservatieven vorm, rusteloos voortarbeidt, aan ons miskend volk weer een onwrikbare vastigheid te bieden, van waaruit herwinning van het verlorene althans mogelijk is.

*** Roomsche tyrannie.

De organen der Roomsche pers onzielen de toederste en heiligste gevoelens der Protestantische bevolking nooit.

Anti-Calvinistische felheid is hun een gloriose deugd.

Zij mogen tegen onze kerken gif spuwen naar hartelust, en zelfs onze martelaren smadelijk beschimpen als „geboefte en gemeene misdadigers!”

Maar ons ontzegt men ook maar tot de zachtste critiek over Rome en haar handeligen elk recht.

Als Lohman in bezadigde woorden op de onhoudbare positie der niet-Roomschen in Noordbrabant wijst, dan heet dat een *antipapistische felheid*, die niet te dulden is.

Ja, zelfs als Van Wassenae soms in een enkelen volzin zijner redevoeringen laat doorschemeren, dat ook hij zijn bedenkingen tegen Rome heeft dan moet hem dat betaald gezet en hij gedreigd met de politieke doodstraf.

En dan komt het *Dagblad* er bij staan, en mist den moed om zulk een bedrijf af te keuren!

En zegt dan: dat is nu om den *Standaard*!

Welnu, wij zullen na de verkiezingen eens apart uitgeven al wat wij over Rome schreven, en het *Dagblad* uitnodigen om dan eens onze „*anti-papistische felheid*” te toonen.

Maar als of *Dagblad* of Rome ons voor laag en karakterloos genoeg aanziet, om ook maar van verre te vermoeden, dat we om een Kamerzetel de nagedachtenis van onze martelaren zouden laten beoedelen, dan wete men aan beide redactiën, dat er niet één Antirevolutionair, hetzij dan *in*, hetzij dan *buiten* de Kamer, is, die, voor die keus staande, ook maar een oogenblik aarzelen zou.

Nog tienmaal liever trekken we met behoud van eer en karakter voor goed van het Binnenhof af, dan dat we door *zelfverlating* en *karakterloosheid* onze zetels in de Kamer zouden behouden.

En men wete nu wel.

Zoo denkt nu niet alleen de *Standaard*.

Maar ook de Savornin Lohman.

Ook onze Van Wassenae van Catwyck.

Ja, elk onzer Kamerleden hoofd voor hoofd!

*** Haarlemmermeer.

Het *Dagblad* brengt hoogst onvoorzichtig de candidatuur van Van Wassenae in verband met de Haarlemmermeer.

Het wil daarmee zeggen, wat een publiek geheim is, dat de Roomschen ons met onthouding van hun stem in Leiden hebben bedreigd, indien wij in Haarlemmermeer tegen Reekers stemden.

Des te meer verblijdt het ons daarom, dat onze vrienden in Haarlemmermeer den kloeken Van Heemstra tot candidaat kozen. Bij eerste stemming een eigen candidaat, is en blijft, het geval van generaal accoord uitgenomen, voor ons vaste regel van gedraging.

Eerst bij herstemming kan er voor ons sprake van zijn, of wij belang hebben bij het triomfeeren van een der beiden, die in herstemming komen.

Anders blijven we thuis. Maar vergeet niet: te toonen dat we voor bedreigingen niet uit den weg gaan, kan ook een *belang* zijn!

*** Rome scheldt onze vaderen Communards!

Naar aanleiding van de vraag, of de stad Maastrecht haar verlossing van de Spanjaarden in 1579 zal vieren, schrijft de *Maastbode*:

De Maastrichtenaars, zij het dan ook misleid, waren oproerig tegen hun wettigen vorst, den Koning van Spanje, en in dien zin te vergelijken met de Communards te Parijs. Zal de Maastrichtsche gemeenteraad dwaas genoeg zijn, om, op 't voorbeeld van de Franse radicalen, menschen te rehabiliteeren, die sooreel onheil aan de stad veroorzaakten?

Communards omdat ze tegen Filips opstonden.

Dus een Communard ook onze Marnix, onze Willem van Oranje.

En dat zijn dan de bladen, die klagen over „*antipapistische felheid*!”

Laat ge hierover nu ook een hartig woordje in het *Dagblad*?

Of zal Mr. Wintgens in een zijner komende speeches de eere onzer vaderen tegenover zulk een verguizing nu eens wreken?

*** De Commissarissen van de Afrik. Handelsvereniging.

Tot onze niet geringe vreugde houdt het protest tegen de onverklaarbare handelwijze van deze Commissarissen aan.

Zeer terecht zegt een inzender in het *Rot. Nieuwsblad*:

Immers, zonder ruuchtbaarheid aan de zaak te geven, hadden commissarissen een wakend oog op den *balansvervalscher* kunnen laten houden; ze zouden daardoor volstrekt niet belemmerd zijn geworden in hun verdere han-

delingen; integendeel, de algemeene belangen waren op die wijze bevorderd en de bijzondere zeer zeker niet geschaad, en dit zou hun de vereischte kalmité gegeven hebben, om niet dan na rijp overleg tot de overtuiging te komen, dat er in dien modderpoel van menschelijke vuilheid, zoals de heer Muller zich zoo juist uitdrukt, geen redding mogelijk was. De *N. Rot. Cour.* zwijgt.

Een veeg teeken!

Meer en meer blijkt nu toch, dat zelfs het „finantieel belang” door het plichtverzuim van Commissarissen schade leed.

Commissarissen zijn in drielei opzicht schuldig:

1. hadden ze zoo grof bedrog geen 7 à 8 jaar moeten laten doorspelen;
2. hadden ze Pincoffs en Kerdijk niet moeten laten ontspannen;
3. hadden ze moeten waken dat Pincoffs na Zaterdag met zijn naam, die toen nog tonnen waard was, geen kwaad meer deed.

Men spreekt van „spuilen.” We aarzelen geen oogenblik, dit voor laster te verklaren.

Maar „ruimte van kas maken” was voor kaatoren, die een „ruin” zouden te staan hebben, ook een „belang.”

En wat verhoed, nu wel ter dege ter willen van dat *belang* de zaak te traineren; en desmetemten te beletten dat inmiddels de vogel wegvloog?

Een vogel in een open kooi is gemeenlijk voor den huiswaard geen aanbevelingsbrief van snuggerheid.

Maar hooger nog dan snuggerheid staat de eisch van het recht en het onschadelijk maken van een falsaris!

Buitenland.

„De interpellatie van Gavardie over ongeoorloofden invloed der regeering op de magistratuur is een maand verdaagd,” schreven we gisteren. De manier waarop genoemde Bonapartist zich Donderdag bij de behandeling der zaak te Versailles gedroeg, is even dwaas, als onlangs die van zijn geestverwant Casagnac ongepast.

De Minister Le Royer was begonnen met mee te deelen, dat Gavardie zijn interpellatie reeds tweemaal had ingetrokken. De aanval kon echter wie weet hoe dikwijls nog weerkeren, en daarom stelde de minister verdaging voor.

Gavardie antwoordde, dat de eerste maal toen hij zijn voorstel introk er een zeer slecht bezochte vergadering was. Den tweeden keer was hij „niet kaa” geweest. (*Gelach onder de leden*).

„Sommige menschen zijn altijd klaar, maar ik niet,” ging Gavardie onder toemend gelach in de Kamer voort, „ook val ik wel eens iemand in de rede, maar zeiden meer dan twee maal. Mijn tegenstanders mogen mij vier maal in de rede vallen.”

„Mag ik van ons dat?” vroeg de Senator Magnin, tot groote vrolijkheid van 't huis, waarna de Voorzitter Gavardie verzocht bij de zaak te blijven.

„De minister Le Royer is door de procureurs bedrogen, en 't schijnt, al zal ik 't niet zeggen, dat hij won bedrogen zijn. Men zegt, dat de minister bang voor mij is; maar ik heb nog nooit gehoord dat de wolf bang is voor 't lam,” was 't antwoord.

„Ik moet u verzoeken die uitdrukking in te trekken,” sprak de Voorzitter.

„Ik trek den wolf in,” antwoordde Gavardie, terwijl aan 't gelach geen eind scheen te zullen komen.

De verdaging werd hierop aangenomen, en de Senaat ging tot 6 Juni uit een, met de overtuiging dat de zaak der Bonapartisten al zeer wonderlijke voorrechters heeft.

De Engelsche regeering verzekerde nog voor eenige dagen, dat zij met Frankrijk het volmaakt eens was omtrent Egypte. Het is waarschijnlijk dat er ook officieel niets bekend is dat hiertegen strijdt, maar ook tamelijk zeker, dat de meening in Frankrijk over Engeland nog niet zeer gunstig is. De *Rep. Franç.* „wil nu maar op eaden afgaan, waardoor de openbare meening in Frankrijk kan weten wat van het Britsche Kabinet zij te verwachten.” De *Debats* is, vreemd genoeg, nog duidelijker.

Zij vindt innige betrekking tusschen de beide landen zeer wenschelijk, maar acht daarbij wederzijdsch vertrouwen onmisbaar. Als twee volken willen saamwerken, moet niet de een het kans loopen alleen te handelen, terwijl het ander elders zijn voordeel zoekt.

Men ziet, volkomen vertrouwen is nog niet aanwezig. Engeland schijnt echter tot toenadering geneigd te worden. De *Standard* (ministeriële) raadt thans gemeenschappelijke handelen met de moedigheden aan. Oostenrijk en Duitschland hebben reeds een pactet bij de Koedive ingediend; voegen zich Frankrijk en Engeland daarbij, dan zou de onderkoning werkelijk in een

op levering onveranderd, Nov. f 274.
 Rogge per 2100 kil. in loco bij gerijf, jarige
 Galats f 143, oude Peterab. f 153. Op lev.
 eerder iets beter, Oct. f 154, 155.
 Lijnolie vast; 1 Sept., Dec. f 30½.
 Koolzaad f 1 lager; op 800 kil. Olie in Oc-
 tober f 360.
 Petroleum onveranderd stil.
 Tabak. Afgedaan 276 pn. Java, hoofdmerk
 Tjengko ex Torrington en Prins van Oranje.

opleiding in het huishouden. Er zal meer op een degelijke behandeling dan wel op veel salaris gelet worden. Franco brieven onder letter A., aan den Boekhandelaar JOH. WILMES, Almelo. (4251)

Meld-Huishoudster.
Tegen 1°. Juli vraagt een Predikant op een dorp in de Provincie Utrecht, een **Meld-Huishoudster** (geen Juffrouw). Van goede getuigschriften voorzien, wende men zich met franco brieven, onder letter H., tot den Boekhandelaar H. M. BREMER, St. Jansstraat, Amsterdam. (4257)

